Itä-Uudenmaan hyvinvointialue LAUSUNTO

Hyvinvointialuejohtaja Max Lönnqvist 12.10.2022

EDUSKUNTA

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Pääluokka 33 / STM:n hallinnonala

Yleistä hyvinvointialueiden taloudesta

Kuntien v. 2021 tilinpäätöstiedot ja talousarviot v. 2022 eivät anna oikeaa kuvaa hyvinvointialueiden taloussuunnittelun pohjaksi koska menojen kohdistumista eri palveluluokkiin yms. joudutaan arvioimaan melko karkealla tasolla ja erityisesti talousarvioluvut vuodelta 2022 ovat huomattavasti alimitoitettuja tarpeeseen nähden.

Vaikka talouden pohjalukuja korjataan rahoituslaskelmiin v. 2023 on silti ilmeistä, että tarpeeseen nähden rahoitus on riittämätöntä. Uuden toiminnan käynnistäminen (muutoskustannukset, toiminnan haltuunotto, kuntien tekemät sitoumukset jne.) edellyttää riittävää rahoitusta ja alijäämäinen talousarvio ensimmäisenä talousarviovuotena on huono signaali jatkokehittämisen kannalta.

Hyvinvointialueiden alijäämän kattamisvelvoite on tiukka ja edellyttäisi merkittäviä leikkauksia toimintaan ja on epätodennäköistä, että lakisääteistä palvelutarjontaa pystytään ylläpitämään ilman valtion lisärahoitusta tulevina vuosina. Mahdollinen siirtymätasauksen kirjanpidollinen kohdentaminen vuoteen 2023 tuo vain tilapäistä helpotusta mutta ei poista rakenteellista ongelmaa, jollei summa jää nk. pohjalukuun.

Kustannuspaineet kohdistuvat lähes kaikkiin menolajeihin mutta erityisesti omassa toiminnassa palkkamenoihin sekä sovittujen palkankorotusten, palkka-harmonisaation, henkilöstömitoitusten korotusten, että henkilöstön lisäystarpeen johdosta. Palveluverkkoihin ja – rakenteisiin on myös vaikea tehdä muutoksia alkuvaiheessa ja hyvinvointialueiden käyttöön siirtyvien tilojen kustannukset nousevat merkittävästi tuotto-odotusten muutosmahdollisuudesta johtuen.

Palveluiden ostojen ja asiakaspalveluiden ostojen korotuspaineet ovat tämänhetkisen arvion mukaan 5-15% vuoteen 2022 verrattuna, joskin asiakaspalveluiden ostojen hinnankorotusesitykset ovat olleet pahimmillaan 40%. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kustannuksista noin 1/3 on omaa toimintaa, 1/3 HUS-yhtymältä hankittavaa erikoissairaanhoitoa ja 1/3 palveluiden ja asiakaspalveluiden ostoa.

Hyvinvointialueiden rahoitus ja valtion toimenpiteet

Valtion rahoitus valmisteluun, ict-muutoskustannuksiin on ollut pääosin riittävää mutta erityinen huoli liittyy jatkokehittämisen rahoitukseen. Ict-järjestelmien konsolidaatio on hidas prosessi ja vaatii paljon alueiden välistä yhteensovittamista ja on otettava huomioon Uudenmaan erillisratkaisun lähtökohdat ja hyvin hajanaiset

järjestelmäkokonaisuudet. Itä-Uudenmaan kustannustasoa nostaa mm. Loviisan kaupungilta periytyvä Apotti-osakkuus vaikka mitään toimivaa järjestelmää ei ole toistaiseksi käytettävissä.

Hyvinvointialueiden tulos heikkenee nykytiedon valossa selvästi enemmän kuin mitä valtion TAE2023 yleisperusteluissa on arvioitu. Toimintakatteen heikennys lienee 6-7% p.a., ilman merkittäviä toiminnan supistuksia tai palveluiden heikennyksiä. Toimintatuottojen kasvattaminen on hankalaa koska on todennäköistä, että hyvinvointialueilla on otettava asiakasmaksujen enimmäismäärät käyttöön eikä varsinaista harkintaa ole mahdollista tehdä tiukasta taloustilanteesta johtuen.